

Magda Nišpanská

Název příspěvku

Mentalizace a její význam v kontextu školy (Mentalization and it's importance in the context of a school)

Klíčová slova v ČJ

Mentalizace, personální a sociální kompetence, profesní rozvoj učitele.

Klíčová slova v AJ

Mentalization, socio-psychological competences, teacher's professional growth

Cíle v ČJ

V příspěvku se zamýšlíme nad významem schopnosti mentalizace pro výkon učitelské profese a formulujeme několik shrnujících doporučení ohledně využití mentalizace v učitelské profesi. Považujeme za nezbytné, aby učitelé: 1. disponovali odbornými poznatky ohledně podstaty mentalizace, jakožto podmínky sociálních a personálních kompetencí, 2. chápali mimořádný význam mentalizace pro úspěšný výkon učitelské profese i důsledky její eventuální absence, 3. refleктоvali míru vlastní mentalizace včetně rozpoznání situací, v nichž mentalizaci ztrácejí, 4. dokázali průběžně, uvědoměle a aktivně pečovat o její rozvoj.

Teoretická východiska v ČJ

Mentalizace se v současnosti, díky novým výzkumným poznatkům vývojové neuropsychologie, považuje za schopnost, která podmiňuje rozvoj všech ostatních personálních a sociálních kompetencí. Jde o souhrn schopností, které lidé potřebují pro navazování, udržování a rozvíjení funkčních mezilidských vztahů v osobním i pracovním životě.. Personální a sociální kompetence (a potažmo mentalizace) zároveň představují jednu z cílových kategorií RVP. Učitelé tedy nesou značnou část zodpovědnosti za rozvíjení těchto kompetencí u svých žáků. V integrativním přístupu k problematice vycházíme ze sociálně-kulturní vývojové teorie (Nelson & Fivush, 2004, Fivush & Nelson, 2004), teorie regulace emocí (Schore, 2002, 2012) a teorie mentalizace (Bateman, & Fonagy, 2013).

Metodologie v ČJ

V naší analýze vycházíme ze studia empirických výzkumů z oblasti vývojové psychologie a neuropsychologie, které naznačují, že mentalizace je základním předpokladem rozvoje personálních a sociálních kompetencí (Bateman, & Fonagy,

2013). Pro tyto důležité a aktuální výzkumné výsledky se snažíme nacházet aplikační možnosti v oblasti učitelské praxe pomocí metody logické analýzy.

Závěry v ČJ

Pomocí logické analýzy jsme ukotvili a vystavěli následující teze: 1. schopnost mentalizace je nezbytná pro výkon učitelské profese ve všech jejích oblastech a obzvláště se uplatňuje při cíleném rozvíjení personálních a sociálních kompetencí u žáků, 2. pro optimální vývoj mentalizace je nutné splnění určitých socio-kulturních podmínek a principů v raném dětství (jistá vztahová vazba a narativní koherence pečovatelů v průběhu dětství) a tudíž ne každý člověk se pro výkon učitelské profese hodí, 3. již rozvinutou mentalizaci je nejen možné, ale i nutné udržovat a rozvíjet, 4. existují deficity mentalizace, které stěžují, ba až znemožňují výkon učitelské profese. O zmíněných tezích bude v příspěvku pojednáno.

Souhrn příspěvku v AJ

In this paper we discuss the importance of the ability of mentalization for successful performance in the teaching profession. According to emerging research evidence in the field of developmental neuropsychology, mentalization is considered an ability, determining development of all other personal and social competencies - e. g. all the skills that people need to establish, maintain and develop functional interpersonal relationships in their personal and professional life. At the same time, social competences (and mentalization) represent the target categories in the Czech educational system. Thus, teachers carry considerable responsibility for the development of these competences in their pupils. We suggest, that teachers 1. should become acknowledged with the nature of mentalization and its importance for the development of both their own social and personal competences and those of their pupils; 2. should understand the huge importance of mentalization for the successful performance of the teaching profession, 3. Should be able to assess the consequences of its absence and have an awareness of specific situations in which they lose mentalization, 4. should be able and willing to continuously, consciously and actively care for its development in themselves and their pupils.

Bibliografie

- Bateman, A., & Fonagy, P. (2013). Mentalization-Based Treatment. *Psychoanalytic Inquiry*, 33(6), 595–613.
- Schore, A. N. (2012). *The science of the art of Psychotherapy*. New York: Norton.
- Schore, A. N. (2002). Advances in Neuropsychoanalysis, Attachment Theory, and Trauma Research: Implications for Self Psychology. *Psychoanalytic Inquiry*. Vol. 22(3), 433–452.

Nelson, K., & Fivush, R. (2004). The Emergence of Autobiographical Memory: A Social Cultural Developmental Theory. *Psychological Review*, 111(2), 486–511.